

ΠΕ1 – ΕΝΟΤΗΤΑ 1.2

Συμμετοχικές Διαδικασίες και στρατηγικός σχεδιασμός

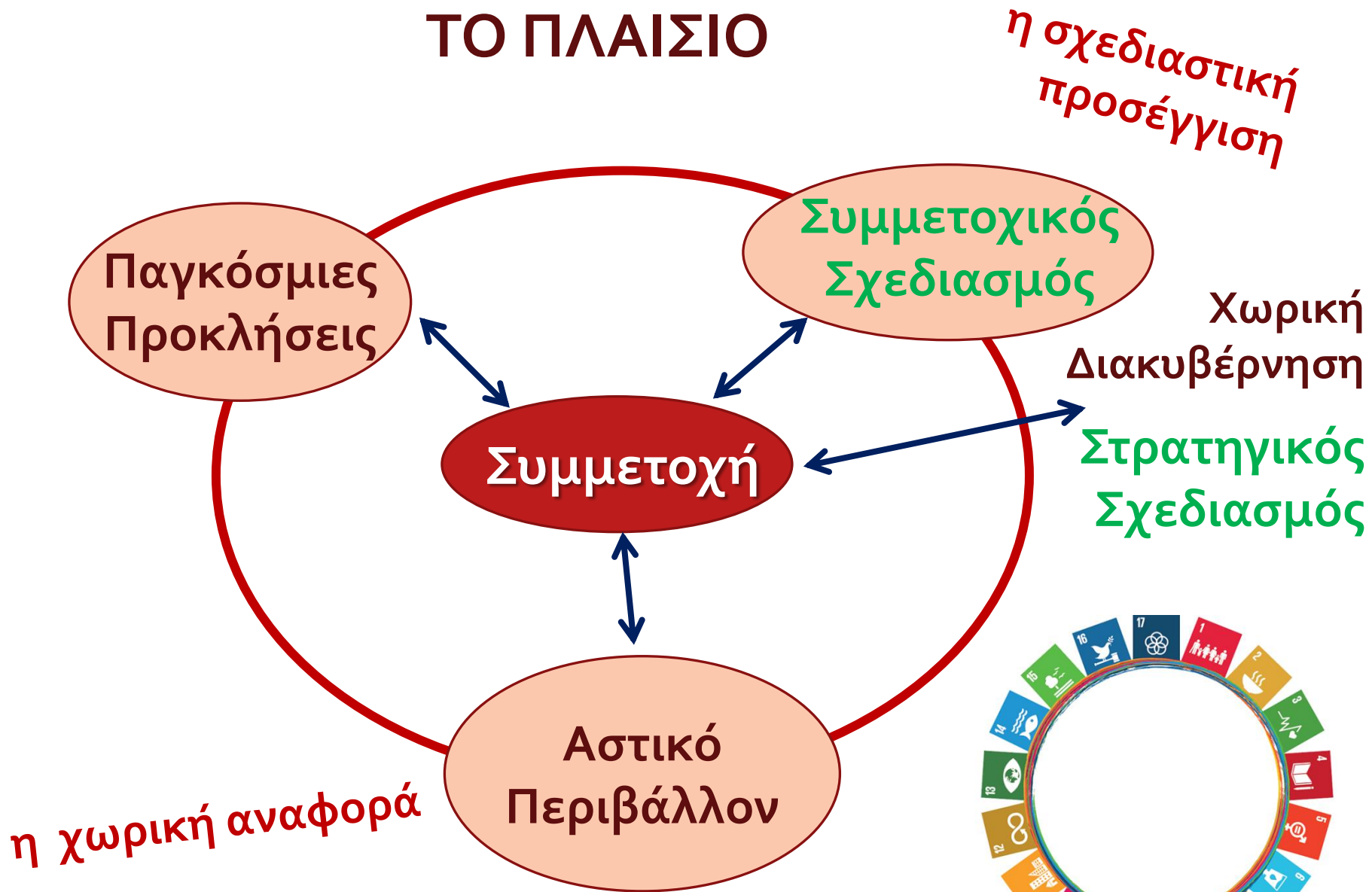
ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

*Α. Στρατηγέα, Καθηγήτρια ΕΜΠ
Εθνικο Μετσοβιο Πολυτεχνειο
Σχολη Αγρονομων Τοπογραφων Μηχανικων
Τομεας Γεωγραφιας & Περιφερειακου Σχεδιασμου*

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

... ένας **ευρύς και σύνθετος όρος** ...

... διαφορετικές **ερμηνείες**

που προσδιορίζουν τις διαφορετικές
στρατηγικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις

που έχουν χρησιμοποιηθεί
στην **πρακτική εφαρμογή του**

... η συμμετοχή, βάση των κυρίαρχων χαρακτηριστικών της ...

Διεθνής Ένωση για τη Δημόσια Συμμετοχή – IAP2

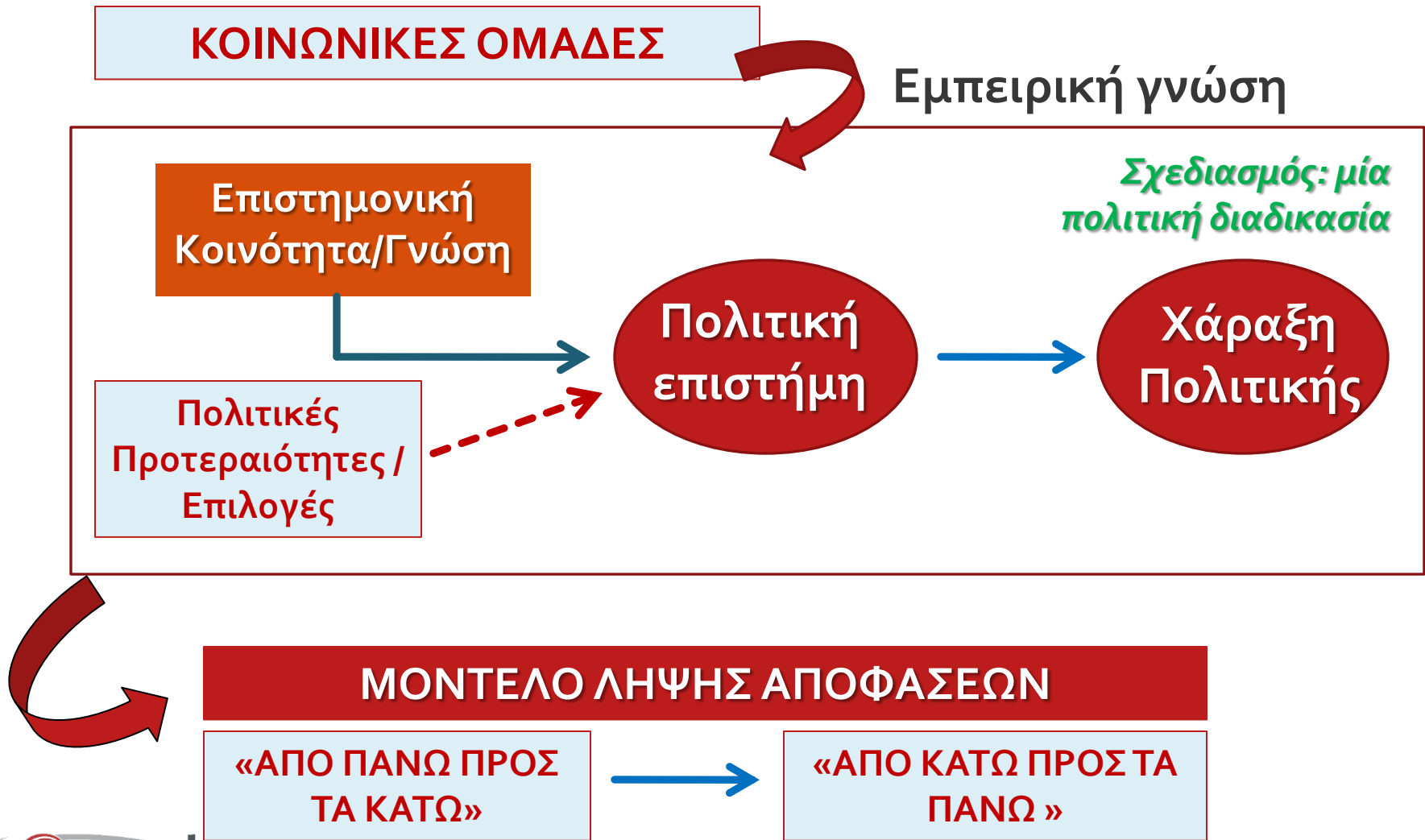
ΜΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ όπου:

Το Κοινό

- ✓ έχει **λόγο** σε αποφάσεις που το αφορούν
- ✓ η συνεισφορά του **επηρεάζει** τη λήψη απόφασης
- ✓ αποκτά την **ελάχιστη τουλάχιστον** γνώση που απαιτείται προκειμένου να συμμετέχει / συνεισφέρει ουσιαστικά
- ✓ αφορά στις **ομάδες** που επηρεάζονται από τους στόχους του σχεδιασμού

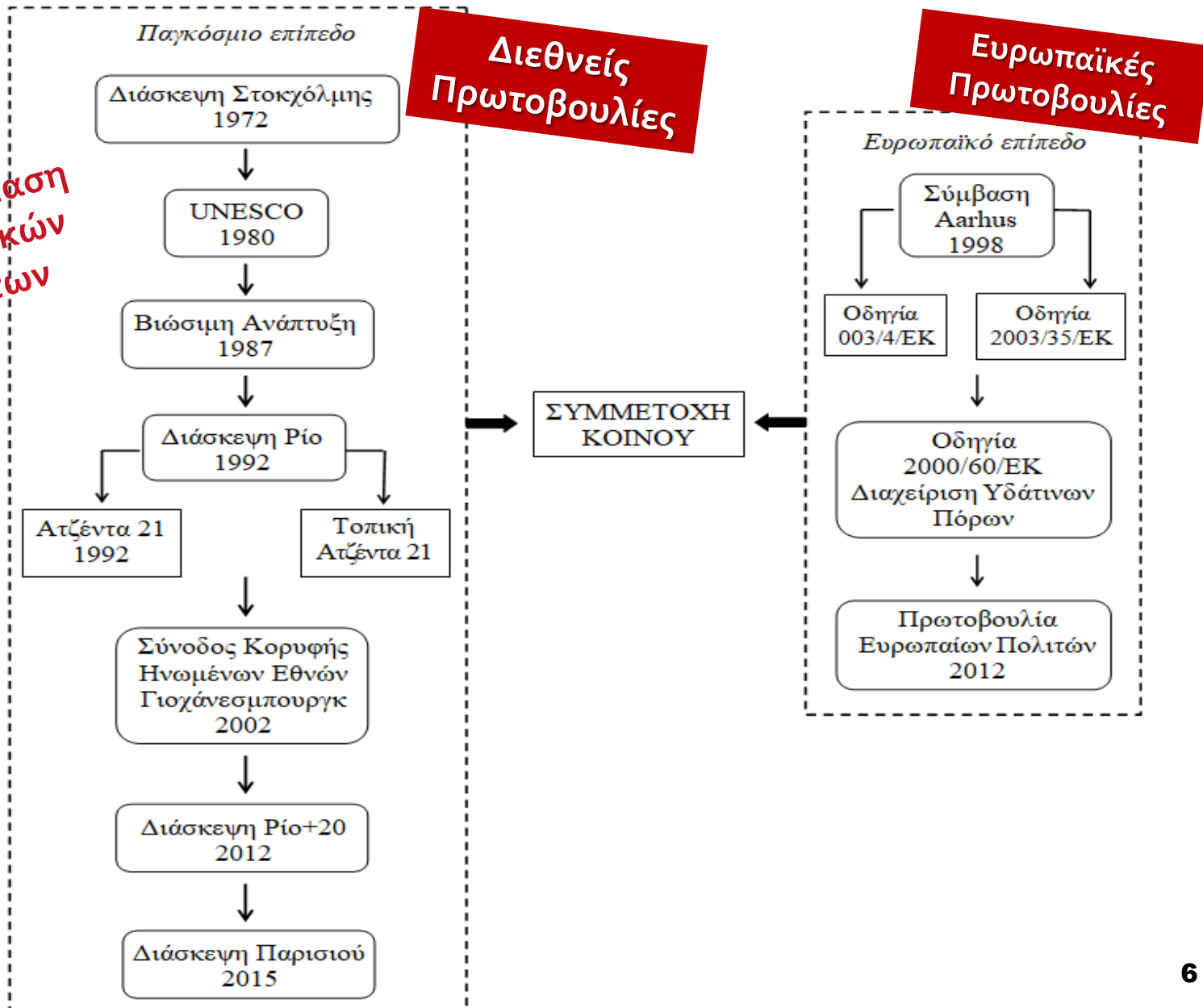
- Αποτέλεσμα συμμετοχής:** παρέμβαση στη **διαδικασία** λήψη απόφασης και το **τελικό προϊόν** αυτής

ΓΙΑΤΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ???

ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ - ΣΤΑΘΜΟΙ

ΕΝΑΥΣΜΑ: Ένταση περιβαλλοντικών προβλημάτων

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Επικοινωνία –
Δημόσιες σχέσεις

Νομιμοποίηση ρόλου κέντρου
λήψης αποφάσεων

Ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ
κέντρου λήψης αποφάσεων και
ομάδων συμμετεχόντων

Απόκτηση
πληροφορίας

Διάγνωση προβλημάτων και αναγκών

Δόμηση εναλλακτικών λύσεων/σεναρίων

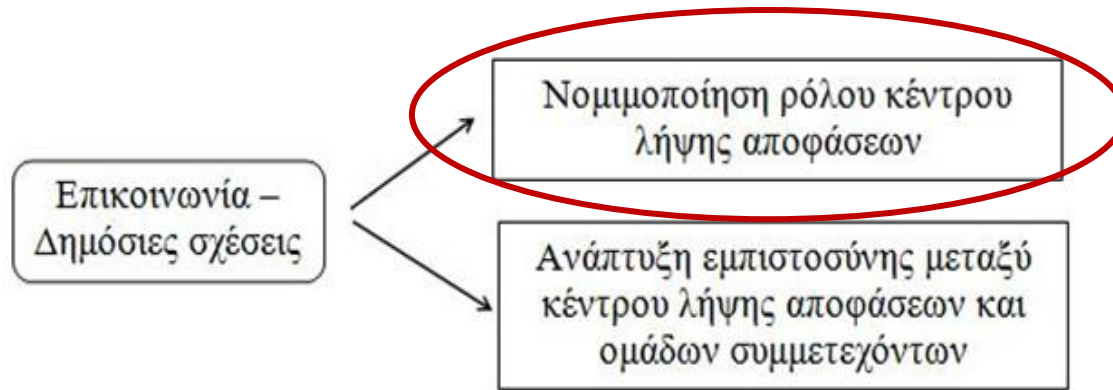
Αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων/σεναρίων

Διαχείριση
συγκρούσεων

Διασφάλιση συναίνεσης

Εξομάλυνση συγκρούσεων/πόλωσης –
απάλυνση ακραίων θέσεων/διαφορών

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

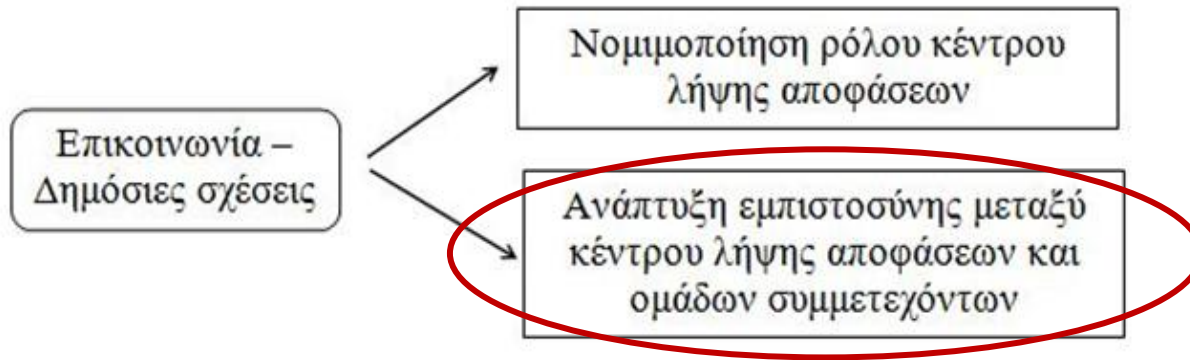

Νομιμοποίηση ρόλου ΚΛΑ: κρίσιμο ζήτημα, ιδιαίτερα όταν οι επιλογές των ΚΛΑ βρίσκονται σε διάσταση με τις προτιμήσεις του κοινού

Κοινό: ΔΕΝ αντιλαμβάνεται συγκεκριμένες επιλογές ή πολιτικές για την εφαρμογή τους - έχει **άγνοια ή μερική γνώση/κατανόηση** του γενικότερου πλαισίου – δεν γνωρίζει τους **περιορισμούς**

* ΚΛΑ: Κέντρα Λήψης Αποφάσεων

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Κρίσιμα ζητήματα στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης

- ❑ Αντίληψη κοινού σχετικά με την **τεχνική επάρκεια** των ΚΛΑ για τη διαχείριση ενός σχεδιαστικού προβλήματος και τη λήψη απόφασης
- ❑ **Καχυποψία** κοινού για τις προθέσεις των ΚΛΑ να ενημερώσουν για όλες τις διαστάσεις του προβλήματος, ευχάριστες και δυσάρεστες
- ❑ **Φόβος**: χειραγώγησης της διαδικασίας προς τις επιθυμητές για εκείνους - ενδεχομένως **προαποφασισμένες - λύσεις**

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

**προβλήματα-ανάγκες-αξίες
κοινωνικού συνόλου**

Απόκτηση
πληροφορίας

Διάγνωση προβλημάτων και αναγκών

Δόμηση εναλλακτικών λύσεων/σεναρίων

Αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων/σεναρίων

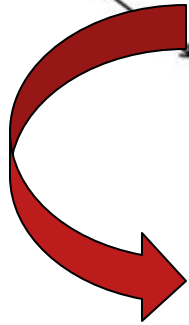
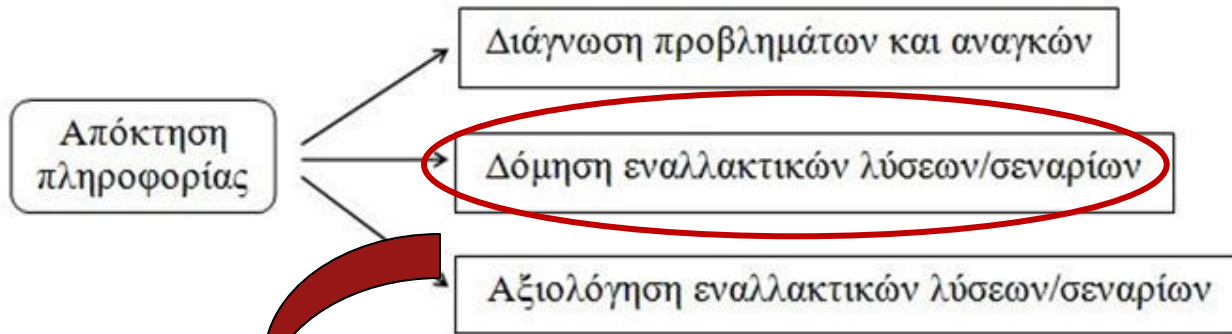
Κοινό: βλέπει τον σχεδιαστή ως τον τεχνοκράτη που εστιάζει στις τεχνικές διαστάσεις των προβλημάτων παραγνωρίζοντας τις αξίες των αποδεκτών - **καχυποψία** απέναντι στις σχεδιαστικές παρεμβάσεις

Σχεδιαστής: τάση να παραβλέπει τον τρόπο που το κοινό αξιολογεί και ιεραρχεί τα προβλήματα, θεωρώντας τον ως **μη τεχνικό**, ως **υποκειμενικό**

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΚΛΑ: προσεγγίζουν τα ζητήματα υπό το πρίσμα των **περιορισμών - δεσμεύσεων** - **ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ:** προκρίνουν **επιλογές που δεν είναι πάντα αρεστές στο κοινό**

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ΕΓΚΑΙΡΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

εφικτότητας προτεινόμενων λύσεων

αποδοχής προτεινόμενων λύσεων

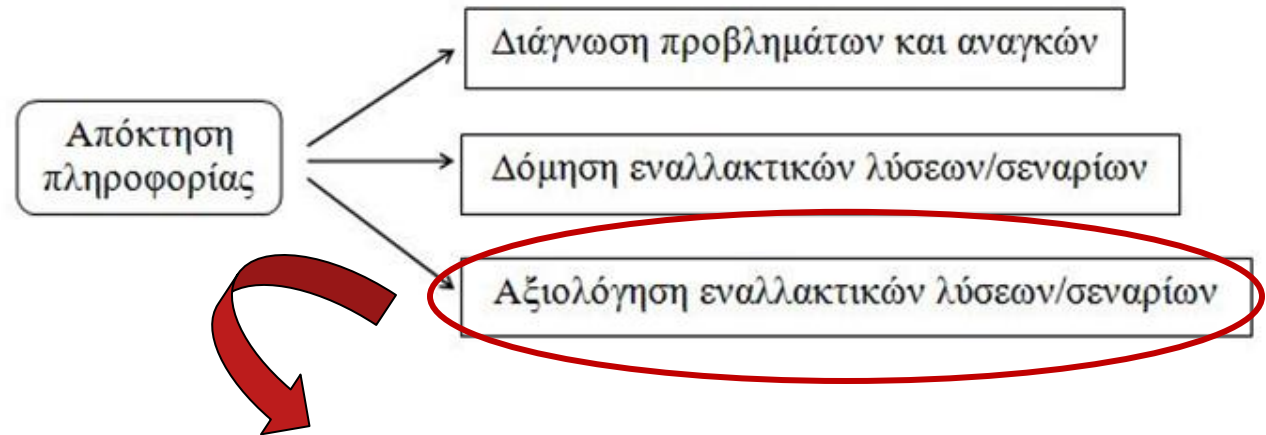
οικονομικό
πολιτικό
τεχνολογικό
πλαίσιο

κοινωνικό
πλαίσιο

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Το πλέον
σημαντικό
στάδιο

Οριστικοποιημένη διατύπωση λύσεων - **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

- ❑ αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι λύσεις επηρεάζουν τα **συμφέροντα** των διαφορετικών ομάδων
- ❑ μεγαλύτερη **ένταση των συγκρούσεων** στο στάδιο αυτό

ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ: εντονότερες όταν το κοινό δεν έχει εμπλακεί σε προηγούμενα στάδια για να έχει αντίληψη των επιμέρους βημάτων της διαδικασίας από την οποία απορρέουν οι λύσεις

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Διαχείριση συγκρούσεων

Διασφάλιση συναίνεσης

Εξομάλυνση συγκρούσεων/πόλωσης –
απόλυση ακραίων θέσεων/διαφορών

ομαδική δουλειά
εντοπισμός σημείων διαφωνίας

αλληλοκατανόηση
πλευρών
διαφορετικών

ανταλλαγή απόψεων/επιχειρημάτων

διαπραγμάτευση

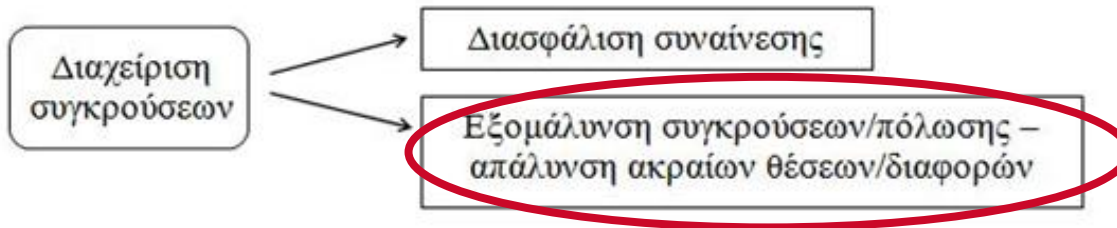
συναινετική διευθέτηση διαφορών

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
εργαλείο επίτευξης συναίνεσης

**Εξεύρεση
Κοινού Τόπου**

ΣΤΟΧΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ο σχεδιασμός υλοποιείται προς όφελος του κοινωνικού συνόλου
αμφιλεγόμενο ζήτημα

ΚΡΑΤΟΥΣΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

Άνιση δυνατότητα παρέμβασης
λόγω:

- ❑ διαφορετικής **πρόσβασης** σε πληροφορία
- ❑ διαφορετικού βαθμού οργάνωσης σε συλλογικότητες που συνιστούν «ομάδες πίεσης» - παρέμβαση στη λήψη αποφάσεων

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

διαφορετικά και αντικρουόμενα ενδιαφέροντα και συμφέροντα

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Συμπερίληψη

Ισότητα

Διαφάνεια

Αύξηση αποθέματος γνώσης

Πρόσβαση σε πληροφορία

Κατανομή αρμοδιοτήτων

Καταμερισμός ευθυνών – Ανάλυση ευθύνης

Συνεργασία

«Ιδιοκτησία» αποτελεσμάτων

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Συμπερίληψη
(inclusion)

Ισότητα

Διαφάνεια

Αύξηση
αποθέματος
γνώσης

Αντιπροσωπευτική συμμετοχή
όλων των εμπλεκόμενων ομάδων

Ισότιμη δυνατότητα εμπλοκής στη
συμμετοχική διαδικασία ανεξαρτήτως
θέσης, κοινωνικής κατάστασης κ.λπ.

Δημιουργία κλίματος **ανοικτού διαλόγου**
και επικοινωνίας

Ανάδειξη / αξιοποίηση **γνώσης συμμε-**
τεχόντων - γνωσιακό απόθεμα -
ενδυνάμωση ικανοτήτων ομάδας -
ουσιαστικότερη συμβολή στην επίλυση
των προβλημάτων

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Πρόσβαση σε πληροφορία

Κατανομή αρμοδιοτήτων

Καταμερισμός ευθυνών – Ανάλυση ευθύνης

Ενημέρωση - δημιουργία κοινής βάσης για τη συζήτηση στο πλαίσιο της συμμετοχικής διαδικασίας

Ισόρροπη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των συμμετεχόντων – αποφυγή κυριαρχίας της μιας ομάδας έναντι της άλλης

Ίσο μερίδιο ευθύνης για τις αποφάσεις που λαμβάνονται - προϋπόθεση για πιο ενεργή και υπεύθυνη συμμετοχή

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

☐ Συνεργασία

Κλίμα **ομάδας** – απάλυνση αδύνατων σημείων – εξομάλυνση συγκρούσεων

☐ «Ιδιοκτησία» αποτελεσμάτων

Ανάπτυξη αισθήματος της **«ιδιοκτησίας» των λύσεων** - αποτύπωση σφραγίδας κάθε συμμετέχοντα στην επιλεγείσα λύση

Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ - ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- ❑ Προσδιορισμός δημοσίου συμφέροντος με πλουραλιστικό τρόπο
- ❑ Αναγνώριση συλλογικού ως κοινωνικής αξίας
- ❑ Κατάθεση διαφορετικών οραμάτων και αποτύπωση διαφορετικότητας
- ❑ Διαφάνεια, δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ανοιχτός διάλογος
- ❑ Διάθεση για κάποιας μορφής συμβιβασμό μέσα από τη διαδικασία διαπραγμάτευσης
- ❑ Εκπαιδευτικός ρόλος
 - ✓ σε ατομικό επίπεδο - αυτοέλεγχος ατομικού συμφέροντος
 - ✓ σε συλλογικό επίπεδο - αλληλοκατανόηση, διαπραγμάτευση, συνεργασία, αμοιβαίες υποχωρήσεις κ.λπ. για την επιδίωξη κοινών στόχων

Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ - ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Φέρνει σε επαφή ένα σύνολο συμμετεχόντων με διαφορετικές αξίες, ενδιαφέροντα, απόψεις, οράματα κ.λπ., δημιουργώντας μια **πλατφόρμα ανάπτυξης ιδεών**

Συνιστά:

- ✓ διαδικασία **διεύρυνσης του ορίζοντα** των συμμετεχόντων **ατομικά**
- ✓ διαδικασία **ωρίμανσης των απόψεων** σε **ατομικό και συλλογικό επίπεδο**

αποτέλεσμα ...

δεξαμενή απόψεων, προοπτικών, εμπειριών, οπτικών μέσα από τη διαπροσωπική και διαπολιτισμική επικοινωνία

συμβολή ...

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ

- ✓ στον εμπλουτισμό του **περιεχομένου** της διαδικασίας λήψης απόφασης
- ✓ στη βελτίωση του **τελικού προϊόντος** της διαδικασίας

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Γιαουτζή, Μ. και Στρατηγέα, Α. (2011), *Χωροταξικός σχεδιασμός: Θεωρία και πράξη*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- ✓ Διεθνής Ένωση για τη Δημόσια Συμμετοχή – IAP2 - <http://www.iap2.org/>.
- ✓ Μεταξάς, Θ. Και Λαλένης, Κ. (2006), *Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός ως τύπος σχεδιασμού και ως εργαλείο αποτελεσματικής Αστικής Διαχείρισης*, *Αειχώρος*, Τόμος 5, Τεύχος 1, σελ. 4-37.
- ✓ Στρατηγέα, Α. (2015), *Θεωρία και Μέθοδοι Συμμετοχικού Σχεδιασμού*, *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα*, Πρόγραμμα Κάλιππος, Αθήνα, ISBN 978-960-603-241-7, <http://repository.kallipos.gr/handle/11419/5428> (ηλεκτρονικό βιβλίο).

*ΑΠΟΨΗ Α.Ε.
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ,
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ*

www.apopsi.gr

T:210-4629300

